

Dr hab. prof. ASP Katarzyna Łukasik

Gdańsk, 24.08.2023 r.

Wydział Grafiki

Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Karola Szafrana sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki wszczętym przez Radę ds. Stopni (Uchwała nr 96/2022) w dniu 27.05.2022r. procedowanym przez Akademię Sztuk Pięknych im Jana Matejki w Krakowie. Zgodnie z par. 6 pkt 3 i 4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. Z 2018 poz. 261).

Temat rozprawy: „Synergia tradycyjnej materii graficznej i cyfrowej”

Promotor rozprawy: dr hab. Lech Polcyn, prof. ASP

Część I. Podstawowe dane o kandydacie

Karol Szafran jest absolwentem Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie w 2016 r. uzyskał dyplom magistra w dziedzinie sztuk plastycznych na Wydziale Grafiki w Pracowni Drzeworytu pod kierunkiem prof. Bogdana Migi. W latach 2012-2013 był stypendystą wiedeńskiej Akademii der bildenden Künste u prof. Guntera Damischa, co okazało się ważnym doświadczeniem wyznaczającym kierunek poszukiwań naukowych i artystycznych, które spotykają się w rozprawie doktorskiej. Do Wiednia wrócił w 2016 r. w ramach programu Erasmus, a od 2016 r. jest zatrudniony w wymiarze połowy etatu w Katedrze Filmu Animowanego, Fotografii i Mediów Cyfrowych, Pracowni Fotografii 3

Wydziału Grafiki ASP w Krakowie, W latach 2018-2022 Karol Szafran był doktorantem Środowiskowych Studiów Doktoranckich na Wydziale Grafiki macierzystej ASP.

Pracę naukową i dydaktyczną łączył z twórczością, prezentując swoje poszukiwania i osiągnięcia artystyczne podczas wielu wystaw indywidualnych i zbiorowych, również poza granicami Polski. Ich wspólnym mianownikiem była próba odnalezienia idealnego kompromisu pomiędzy tym co nowoczesne, a klasyczne. Jak sam wyznaje „Poszukuję związków pomiędzy konstrukcją a dekonstrukcją, wahań między detalem a całością, scalaniem, rozpadem, porządkiem a chaosem”. Konsekwencja tej deklaracji była widoczna podczas wystaw, z których warto wymienić pierwszą ważną ekspozycję indywidualną „Karol Szafran w galerii Humberta 3” (2018), w której zaprezentował swoje umiejętności w dziedzinie grafiki warsztatowej i cyfrowej. Na uwagę zasługuje eksperyment przekształcania dźwięku w obraz i odwrotnie w czasie rzeczywistym (z wykorzystaniem syntezy Murzina) przedstawiony rok później podczas wystawy „Sikorski/Szafran” w Stowarzyszeniu Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie.

Katalog wystaw indywidualnych obejmuje cykl monotypii pt. „Fluids” pokazany w FB Gallery w Blois we Francji (2020), prezentację grafik warsztatowych „Liquids” w krakowskiej galerii Jana Fejlikiela (2020) oraz wystawę grafik „Scraps” (Galeria Powidoki, Koszalin, 2021). Uzupełnia go udział Karola Szafrana w wystawach zbiorowych: Rundgang Academy of Fine Arts (Wiedeń 2013), Reisebüro (Wiedeń 2013), Atlante VII Premio de Grabado (Hiszpania 2016), Płocka Galeria Sztuki (2016), WyTYPOwani w Galerii Wydziału Grafiki ASP Kraków (2016), Pracownia Drzeworytu w Galerii Bronowice (2016), MKE Graphics Open 2 (Budapeszt 2017), Miesiąc Grafiki UMCS Lublin (2017), Grand Prix Grafika Roku 2016 (Kraków, 2017), 6th Guanlan International Print Biennial (Chiny, 2017), 1st Print Biennale Erywań (Armenia 2017), Wystawa Drzeworytu „Studenci i absolwenci” (Kraków 2018), Grafiki z Humberta w

Galerii UMK (Toruń 2018), Grafika Roku w Galerii Wydziału Grafiki ASP w Krakowie (2018), Cyberfoto, XXI Międzynarodowy konkurs cyfrowej foto kreacji (Częstochowa 2018), Atlante IX Premio de Grabado (2018), Młoda akademia, wystawa prac pedagogów (Kraków 2018), Targi Młodych Artystów „Nówka Sztuka” (Kraków 2018), Cyberfoto, XXII Międzynarodowy konkurs cyfrowej foto kreacji (Częstochowa 2019), Haugesnd International Artistic Relief Print Festival (Norwegia 2019), 5th Printcard Wrocław (2019), Krakowskie Spotkania Artystyczne – DIALOGI (2019), UNI Graphica (Krasnodar 2019), Rue du commerce (Blois 2019), JF Gallery „Rzeczywistość i jej fantazje. Współczesna grafika polska” (Rejkjawiik 2019), Nagrody Fundacji im. Tadeusza Kulisiewicza (2019), 6. Międzynarodowe Triennale Grafiki Cyfrowej w Gdyni (2019), Transgrafia 1.5 (Kraków 2020), Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie PANDEMIC 2020, „PANDEMIA. Sztuka w czasach zarazy” (wystawa online), Konfrontacje 2020 (Gorzów Wlkp.), „Małe i duże Mikro podróże” (Suszec), 17. Międzynarodowe Triennale Małe Formy Grafiki (Łódź, 2020), XXIV Międzynarodowy Konkurs Cyfrowej Fotokreacji (Częstochowa 2021), „Diversity” (Erywań 2021), 2nd International Print Triennial (Cieszyn 2021), „Kronika zapowietrzonych dni” (Kraków 2021), 23. Biennale Fotografii w Technikach Szlachetnych i Cyfrowym Przetwarzaniu Obrazu REMIS (Ostrów 2021), „Syntezy” (Saloniki 2021), Ogólnopolski Plener Malarski w Brzostku (2021), Cracow Art Week Krakers (2021), Tajemniczy Nieznajomi, Szaleni Przyjaciele, Podejrzana Sympatia” w Galerii ASP w Gdańsku (2022), Cyfrowe Konfrontacje (ASP Gdańsk 2022).

Poza obecnością w tak licznych prezentacjach dorobku artystycznego, Karol Szafran otrzymał wiele nominacji w prestiżowych konkursach w kraju i za granicą oraz wyróżnień za najlepsze prace. Grafiki jego autorstwa wzbogaciły zbiory Printmaking Museum w chińskim Guanlan oraz galerii GLuhbirbe w Erywaniu. Jest laureatem ogólnopolskiego konkursu „Transgrafia 1.5” w Krakowie (2020) oraz sześciu programów stypendialnych.

Twórczość artystyczną Karol Szafran umiejętnie łączy z działalnością naukową oraz dydaktyczną. Poza pracą zawodową w Pracowni Fotografii 3 Wydziału Grafiki ASP w Krakowie i kształceniem studentów, od czterech lat udziela się w zespole zajmującym się promocją macierzystej uczelni oraz pracuje w Wydziałowej Komisji do Spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia ASP w Krakowie. Jest wydziałowym koordynatorem programu Erasmus+ oraz członkiem zespołu ds. relokacji Wydziału Grafiki do nowej siedziby, koordynuje coroczne „Dni Otwartych Drzwi” swojego wydziału oraz pomaga w realizacji prac magisterskich. Prowadził dwa ważne projekty badawcze: „Granice potencjału – z grafiki warsztatowej w obiekt 3D”, „Synergia tradycyjnej materii graficznej i cyfrowej” oraz uczestniczył w programie „Współczesne techniki i metody pozyskiwania obrazu trójwymiarowego – statycznego i ruchomego”. Jest autorem tekstów naukowych: „Fundamenty kultury wizualnej” oraz „Linia prosta” – prezentujących działania artystyczne oraz autorskie metody pracy twórczej.

Część II. Ocena pracy doktorskiej

Pracę doktorską Karola Szafrana tworzą imponujące rezultaty badań autora, jego rozważań nad relacją człowieka z naturą, przemyśleń oraz doskonałych umiejętności posługiwania się technikami wizualnymi i eksperymentów artystycznych. Wypowiedź na temat synergii tradycyjnej materii graficznej i jej cyfrowej następczyni umieszczona została w przestrzeni, której granice i drogowskazy wyznaczają fotografia, grafika, obiekt oraz obraz cyfrowy tworzony z wykorzystaniem możliwości nowych mediów. Samo ulokowanie zagadnień z dziedziny sztuki w tak szerokim spektrum badawczym jest wyzwaniem, które wymagało nie tylko wiedzy merytorycznej i perfekcyjnego opanowania technik warsztatowych, ale też czasu, pracowitości i konsekwencji rzadko spotykanych w tej skali. Ich motywacją jest ludzkie dążenie do

dorównania naturze, przeniknięcia do jej rzeczywistości, opanowania struktury i zrozumienia zasad. U autora zaczęło się ono refleksją wywołaną owocami z marmuru oglądanymi w Muzeum Historii Sztuki w Wiedniu oraz szesnastowiecznym obrazem Giuseppe Arcimboldo „Lato” przedstawiającym sugestywny portret człowieka złożony z warzyw, owoców, liści i roślin. To spotkanie, a raczej zderzenie z naturą przetworzoną i twórczą zarazem stało się inspiracją studiów, przemyśleń, kreacji i działań, które spotykają się w pracy doktorskiej Karola Szafrana.

Jest ona sumą doświadczeń autora i jego wypraw do galaktycznie odległych światów technik artystycznych – od tradycyjnej grafiki i fotografii po narzędzia współczesne: tworzenie obrazu cyfrowego, druku przestrzennego i technologii, które wydają się wyprzedzać człowieka w jego zamiarach dorównania naturze, choć wyszły spod jego ręki.

Podróże do nieznanych granic świadomości, do których zaprasza Karol Szafran w swojej dysertacji oparte są na wnikliwych studiach nad biomorfizmem, mechanizmami przyrody oraz istotą organizmu, życia czy organicznego podejścia do sztuki wraz z całym bogactwem znaczeń i odniesień.

Pierwszym modułem pracy doktorskiej jest zestaw pięciu fotogramów wykonanych w technice cyjanotypii. Powstały w wyniku procesu naświetlania płótna pokrytego emulsją światłoczułą z wykorzystaniem promieni słonecznych. Autor dzięki perfekcyjnemu opanowaniu tajników fotografii bezkamerowej, kontroluje proces w efekcie którego natura „wyciska” swój obraz w postaci utrwalonych kompozycji abstrakcyjnych. Ich warstwy przenikają się, tworząc niezwykle interesujący, intrygujący i wymowny obraz o wysokich walorach artystycznych. Jego ekspozycję wzmacnia odważny format (200x140 cm) zaproponowany przez Karola Szafrana. Na podkreślenie zasługuje wykorzystanie tradycyjnej techniki fotograficznej, użytej w tym wypadku do stworzenia „obrazów malowanych światłem”, co wpisuje się w ideę synergii artystycznej poszukiwanej przez autora.

Kolejna część pracy to dwanaście fotografii cyfrowych o formacie 30x45 cm oraz trzy grafiki warsztatowe w wymiarach 60x44 cm, których wspólnym mianownikiem jest obraz natury. Autor uzyskuje go dzięki doskonałemu opanowaniu warsztatu fotograficznego, umiejętności zastosowania filtrów i wykorzystaniu wieloletnich osobistych doświadczeń w tej dziedzinie. Dzięki ciasnym kadrom, zbliżeniom i perfekcyjnym operowaniu światłem otrzymujemy wnikliwe studium natury w wydaniu mistrzowskim, przywodzącym na myśl prace Karla Blossfeldta czy Edwarda Westona.

Część trzecia to „Morph XYZ”, czyli trzy obiekty przestrzenne wykonane ze styroduru pokrytego czarną farbą. Według zamysłu autora dzieło ma ukazywać nieustanne przetwarzanie się kształtów, zgodne z koncepcją Goethego, który w formach organicznych dostrzegał nieustanny ruch. Pomysł podyktowała konieczność fizycznego kontaktu z materią rzeźbiarską, z którą Karol Szafran doskonale sobie poradził. Prace zasługują na uwagę również ze względu na wyrazistą formę budzącą apokaliptyczny niepokój oraz dialog obiektów z naturalnym otoczeniem, w jakim zostały umieszczone. Ich obłość i kształt z zaklętym w nich ruchem to efekt poszukiwań przeciwieństwa do kształtów użytkowych obecnych w naszej codzienności.

Kolejny moduł artystycznej części pracy doktorskiej Karola Szafrana stanowi szesnaście obiektów wykonanych w technice druku 3D z materiału biodegradowalnego. Projekt jest inspirowany układem chromosomów człowieka i wynika z fascynacji autora budową ludzkiego ciała oraz jego biologiczną naturą. Poprzedziły go studia nad genomem, DNA oraz sekwencjami chromosomów różnych organizmów. Są udaną próbą zaangażowania widza w proces autoanalizy. Na uznanie zasługuje opanowanie technik cyfrowych, które pozwoliły na modelowanie obiektów zmaterializowanych w druku przestrzennym.

Sekwencję artystyczną doktoratu zamyka osobisty projekt martwej natury oparty na skanie pomieszczenia, w którym autor pracuje na co dzień. Jest jednak

innym niż fotografia spojrzeniem na rzeczywistość, bowiem dzięki cyfrowym narzędziom przestrzennym (oprogramowanie dotykowego tabletu) pozwala wnikać głęboko w strukturę obrazu i wywoływać oryginalne refleksje obserwacji.

Praca doktorska Karola Szafrana, oparta na niebagatelnym wysiłku badawczym i niewątpliwym talencie artystycznym została bardzo dobrze udokumentowana i zaprezentowana w postaci wydawnictwa o wysokich walorach edytorskich i estetycznych. Na uznanie zasługuje nie tylko jej layout, skład i druk wysokiej jakości, ale również wnikliwa analiza wątków historii sztuki i filozofii, które legły u podstaw doktoratu. Uzupełnia ją starannie i kompetentnie dobrana bibliografia.

Konkluzja

Praca doktorska Karola Szafrana w moim przekonaniu wyczerpuje temat dysertacji, dostarczając bogatej faktografii poszukiwania synergii między tradycyjną grafiką, a jej cyfrową odsłoną i możliwościami. Z doktoratu wynika niezbicie, że autor nie tylko dogłębnie zbadał temat, ale też zebrał wnioski pożyteczne dla sztuki i znalazł wiele bardzo interesujących zastosowań praktycznych. Wielowymiarowość oraz badawcza i artystyczna obfitość materiału zasługuje na szczerzy podziw i uznanie naukowe. Niezwykle obiecująco wygląda wizualizacja ekspozycji doktoratu.

Niniejszym wnioskuję o przyznanie tej rozprawie doktorskiej wyróżnienia.

Powołując się na Dz. U z 2018 poz. 261 z przekonaniem popieram wniosek mgr Karola Szafrana o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Dr hab. prof. ASP Katarzyna Łukasik

